

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUM

T Á J É K O Z T A T Ó*

*az államháztartás központi alrendszerének
2017. szeptember végi helyzetéről*

2017. október

* Az államháztartás központi alrendszerének havonkénti részletes adatai megtalálhatók a Magyar Államkincstár honlapján (<http://www.allamkincstar.gov.hu>).

ÖSSZEFOGLALÁS

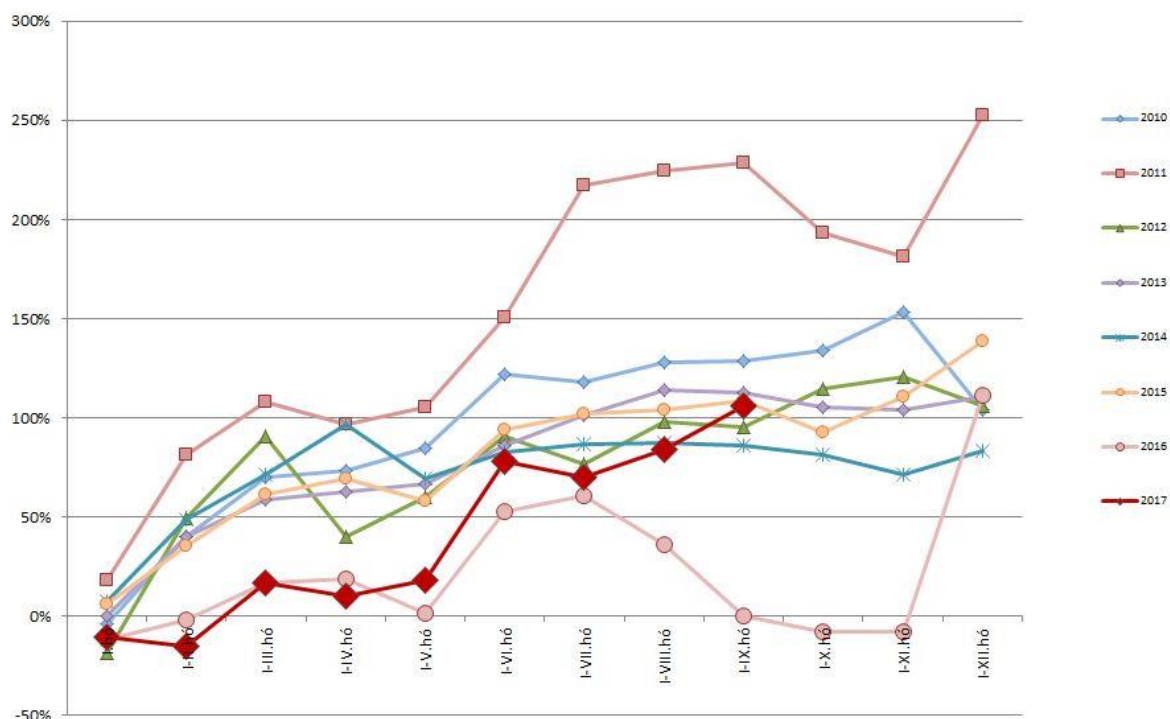
Változatlanul stabilitás jellemzi az államháztartást, miközben a költségvetés biztosítja a szükséges forrásokat a kormány gazdaság- és társadalompolitikai céljainak megvalósításához. A központi alrendszer 2017. szeptember végi halmozott hiánya 1236,3 milliárd forintot tett ki, ami a várakozásoknak megfelelő.

Ezen belül a központi költségvetés 1281,2 milliárd forintos, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 62,0 milliárd forintos hiánnyal zártak, az elkülönített állami pénzalapok pedig 106,9 milliárd forintos többletet értek el. Szeptember hónapban 256,4 milliárd forint volt a hiány, ellentétben a tavaly szeptemberi 271,6 milliárd forintos többlettel.

A 2017. január-szeptember havi egyenleg alakulására a növekvő uniós kifizetések voltak érdemi hatással. Ezen összegek már elérték az 1484,3 milliárd forintot, míg egy évvel korábban 1035,3 milliárd forint volt a teljesülés. A költségvetésbe érkező uniós bevételek nagyságrendje (297,5 milliárd forint) ettől továbbra is lényegesen elmarad. Ennek legfőbb indoka, hogy a hazánkban jogosan járó kohéziós támogatásokat – a szabályrendszer sajátosságaiból adódóan – csak utólag lehetséges elszámolni. Magasabban teljesültek a szeptember havi áfakiutalások is, hiszen a „megbízható adózók” részére a januártól hatályos szabályok szerint a korábbi 75 nap helyett már 45 napon belül teljesíti az adóhatóság a visszautalást.

A hivatalos statisztikák szerint már 4 millió 444 ezer foglalkoztatott van Magyarországon, így 58 ezerrel dolgoznak többen, mint egy évvel ezelőtt. Ezzel párhuzamosan a munkanélküliség ráta 4,2%-ra csökkent. A keresetek növekedésének és az adókedvezményeknek köszönhetően több pénz marad a családok pénztárcájában, ez pedig a fogyasztási adatok alakulásában is látszódik. Az előző év azonos időszakához viszonyítva érdemben növekedtek az általános forgalmi adóból és a személyi jövedelemadóból származó költségvetési bevételek, valamint a biztosítottak által fizetett nyugdíj-, egészségbiztosítási és munkaerőpiaci járulékok. Ebben pedig megkérdőjelezhetetlen a kormány gazdaságfehérítő és foglalkoztatáspolitikai intézkedéseinek sikeressége.

A központi alrendszer egyenlege az előirányzat százalékában

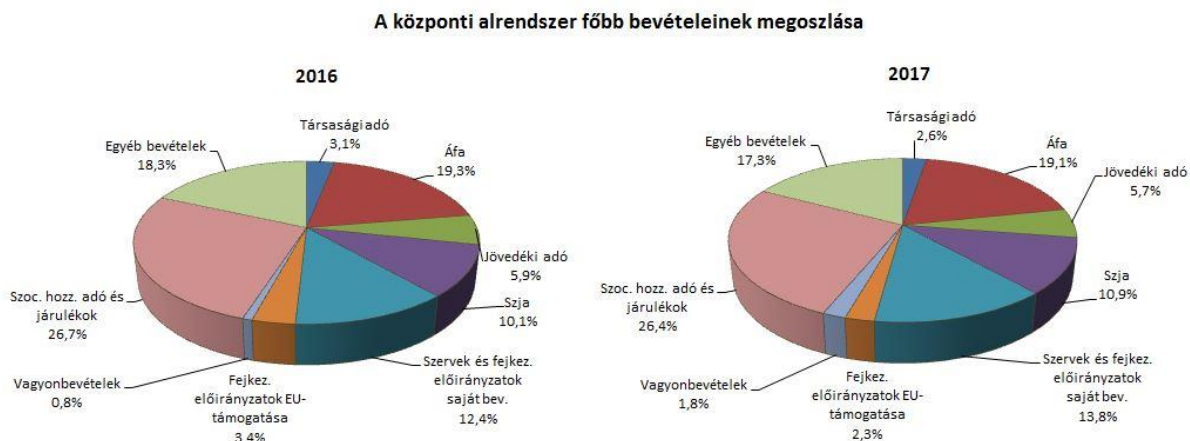
Az államháztartás központi alrendszerének 2017. szeptember végi főbb pénzforgalmi adatai a következők:

	2016. évi előzetes tény milliárd forintban (1)	2016. I-IX. hó tény milliárd forintban (2)	előzetes tény=100% Index (%) (2/1)	2017. évi törvényi módosított előirányzat milliárd forintban (1)	2017. I-IX. hó tény milliárd forintban (2)	előirányzat=100% Index (%) (2/1)
Központi költségvetés egyenlege	-747,0	-95,5	12,8	-1 200,9	-1 281,2	106,7
bevétel:	12 480,4	8 250,5	66,1	11 962,8	8 613,4	72,0
kiadás:	13 227,4	8 346,0	63,1	13 163,7	9 894,6	75,2
Elkülönített állami pénzalapok egyenlege	-1,1	71,8		34,5	106,9	309,9
bevétel:	615,9	462,4	75,1	651,5	494,1	75,8
kiadás:	617,0	390,6	63,3	617,0	387,2	62,8
Társadalombiztosítási alapok egyenlege	-76,9	21,3		0,0	-62,0	
bevétel:	5 133,6	3 819,2	74,4	5 253,4	3 899,5	74,2
kiadás:	5 210,5	3 797,9	72,9	5 253,4	3 961,5	75,4
Egyenleg összesen	-825,0	-2,4	0,3	-1 166,4	-1 236,3	106,0
bevétel:	18 229,9	12 532,1	68,7	17 867,7	13 007,0	72,8
kiadás:	19 054,9	12 534,5	65,8	19 034,1	14 243,3	74,8

A KÖZPONTI ALRENDSZER PÉNZÜGYI FOLYAMATAINAK ALAKULÁSA

1. A FŐBB BEVÉTELEK

A központi alrendszer 2017. szeptember végi 13 007,0 milliárd forintot kitevő bevételei az előző év azonos időszakához képest 474,9 milliárd forinttal, 3,8%-kal magasabb összegben alakultak. Ezen belül kiemelhető, hogy jelentősen növekedtek az általános forgalmi adóból, a személyi jövedelemadóból, valamint a biztosítottak által fizetett nyugdíj-, egészségbiztosítási és munkaerőpiaci járulékokból származó bevételek. Mindezek mellett lényegesen magasabb összegben teljesültek az állami vagyonnal kapcsolatos befizetések (döntő részben a termőföld-értékesítési bevételek), valamint a költségvetési szervek bevételei is.

A bevételek közül a **társasági adóból** az év első kilenc hónapjában 341,5 milliárd forint bevétel keletkezett, ami az előző év azonos időszakának értékétől 46,7 milliárd forinttal maradt el. A bevételek előző évhez viszonyított elmaradásában szerepet játszik a 2017-től hatályos, egységesen 9%-os adókulcs alapján meghatározott, a korábbinál alacsonyabb adóelőleg-kötelezettség, melyet valamelyest ellensúlyoznak a kedvező gazdasági folyamatok.

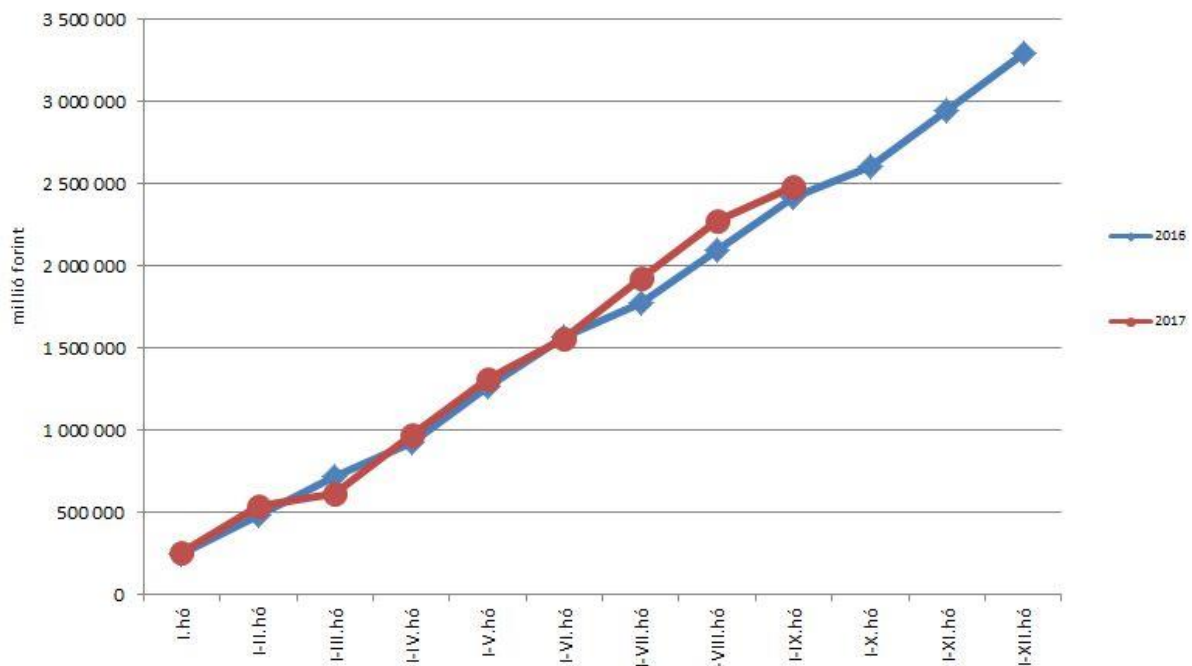
Az **egyéb központosított bevételekből** szeptember végéig összesen 324,9 milliárd forint bevétel teljesült, amely a törvényi módosított előirányzat 73,7%-ának felel meg. Ezen belül kiemelendő az elektronikus útdíj 126,6 milliárd forintot kitevő összege.

Egyéb központosított bevételek alakulása (millió forintban)

Megnevezés	2016. I-IX. hó	2017. I-IX. hó	Eltérés	
			millió forint	%
Rehabilitációs hozzájárulás	52 862,2	59 358,2	6 496,0	112,3
Környezetvédelmi termékdíjak	37 308,4	43 638,9	6 330,5	117,0
Vízkeszletjárulék	9 156,3	9 021,9	-134,4	98,5
Hulladéklerakási járulék	6 744,3	7 682,2	937,9	113,9
Elektronikus útdíj	113 344,7	126 630,8	13 286,1	111,7
Korkedvezmény-biztosítási járulék	33,4	9,1	-24,3	27,2
Időalapú útdíj	48 486,2	51 023,3	2 537,1	105,2
Bírságok	27 536,6	19 467,2	-8 069,4	70,7
Egyéb tételek összesen	3 459,8	8 112,8	4 653,0	234,5
Összesen	298 931,9	324 944,4	26 012,5	108,7

Az év első kilenc hónapjában az **általános forgalmi adóból** 2481,1 milliárd forint bevétele keletkezett a költségvetésnek, ami az egy évvel korábbi bevételnél 62,1 milliárd forinttal magasabb. A bruttó általános forgalmi adó-bevételek alakulását az alábbi grafikon szemlélteti:

Általános forgalmi adó

A befizetések és a kiutalások alakulása a következők szerint változott:

Általános forgalmi adó-bevétel alakulása (milliárd forint)

Megnevezés	2016. I-IX. hó	2017. I-IX. hó	Eltérés	
			Mrd Ft	%
Befizetés	4 114,8	4 517,0	402,2	109,8
Kiutalás	1 695,8	2 035,9	340,1	120,1
Egyenleg	2 419,0	2 481,1	62,1	102,6

A befizetések növekedése a belföldi és az import utáni áfabevételnek köszönhető, melyet részben kompenzált a dohánytermékek utáni alacsonyabb befizetés. A belföldi áfabevételek utáni befizetések növekedését jellemzően a feldolgozóiparhoz és a kereskedelemhez köthető forgalom bővülése okozza. A dohánytermékek utáni bevételek csökkenésének háttérében a jogszabályváltozásra adott piaci reakciók állnak. A magasabb kiutalásokat az adózói minősítéshez köthető kiutalási határidők változása magyarázza, illetve a magasabb befizetéseket magasabb kiutalások követik.

A **jövedéki adóból** származó bevétel az év első kilenc hónapjában 743,6 milliárd forintot tett ki, amely az egy évvel korábbi bevételnél 1,3 milliárd forinttal alacsonyabb. A bevételek megoszlása a következők szerint alakult:

Jövedékiadó-bevétel alakulása (milliárd forint)

Megnevezés	2016. I-IX. hó	2017. I-IX. hó	Eltérés	
			Mrd Ft	%
Üzemanyag jövedéki adó	438,2	469,2	31,0	107,1
Dohánygyártmány jövedéki adó	236,7	206,1	-30,6	87,1
Egyéb termék jövedéki adó	69,8	67,9	-1,9	97,3
Import jövedéki adó és energiaadó	0,2	0,4	0,2	200,0
Jövedéki adók összesen	744,9	743,6	-1,3	99,8

A bevételek alakulásában több tényező játszik szerepet. Egyrészt a dohánytermékek utáni bevételek csökkenésének háttérében a jogszabályváltozásra adott piaci reakciók állnak. Az egyéb termékeknél a bevételek alakulását jelentősen befolyásolta a népegészségügyi termékadót érintő törvényi változások miatti készletezési hatás. Másrészt az üzemanyagok utáni magasabb befizetések is befolyásolják az adónem alakulását, melynek háttérében az üzemanyag forgalmának növekedése mellett az I. negyedévben érvényes magasabb adómértékek is szerepet játszottak.

A **pénzügyi tranzakciós illetékből** származó bevétel az év első kilenc hónapjában 161,3 milliárd forintot tett ki, amely az egy évvel korábbi bevételnél 9,3 milliárd forinttal magasabb. A növekedés háttérében a Kincstár és a pénzforgalmi szolgáltatók magasabb befizetése áll.

A **személyi jövedelemadó** államháztartási szintű bevétele az év első kilenc hónapjában 1418,7 milliárd forint volt, amely 148,8 milliárd forinttal magasabb az egy évvel korábbi összegnél. A bázisidőszaktól való eltérés oka a magasabb bériáramlás

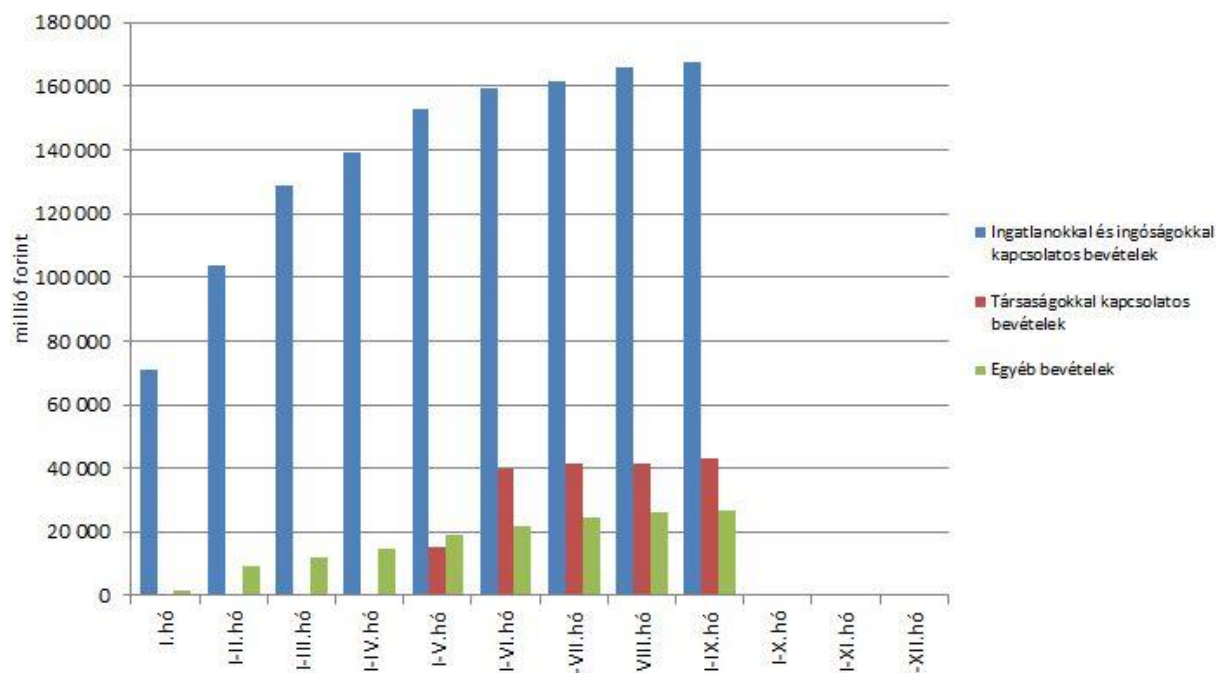
miatti befizetésnövekedés volt. Az előző év azonos időszakához képest a befizetések és a kiutalások arányát a következő táblázat részletezi:

Személyi jövedelemadó-bevétel alakulása (milliárd forint)

Megnevezés	2016. I-IX. hó	2017. I-IX. hó	Eltérés	
			Mrd Ft	%
Befizetés	1 357,7	1 516,6	158,9	111,7
Kiutalás	87,8	97,9	10,1	111,5
Egyenleg	1 269,9	1 418,7	148,8	111,7

Az **állami vagyonnal kapcsolatos befizetések** szeptember végi összege 237,4 milliárd forint volt, melynek meghatározó tétele (149,8 milliárd forint) a termőföld-értékesítésből származott. A bevételek összetételét a következő diagram szemlélteti:

Állami vagyonnal kapcsolatos befizetések a 2017. évben

Az „Egyéb uniós bevételek” mérlegsoron belül az „**Uniós támogatások utólagos megtérítése**” sor 2017. évi első kilenchesi egyenlege nem változott, továbbra is 44,5 milliárd forint, ami a törvényi módosított előirányzat 51,3%-a.

A **szociális hozzájárulási adóból és járulékokból** származó szeptember végi bevételek alakulását a következő táblázat mutatja be:

A szociális hozzájárulási adóból és járulékokból származó bevételek alakulása (milliárd forint)

Megnevezés	2016. I-IX. hó	Az alap I-IX. havi bevételén belüli aránya (%)	2017. I-IX. hó	Az alap I-IX. havi bevételén belüli aránya (%)	Eltérés	
					Mrd Ft	%
Nyugdíjbiztosítási Alap	2278,0	98,9	2196,9	94,4	-81,1	96,4
Egészségbiztosítási Alap	913,6	60,3	963,0	61,2	49,4	105,4
Nemzeti Foglalkoztatási Alap	148,6	41,2	275,2	69,9	126,6	185,2
Összesen	3340,2		3435,1		94,9	102,8

A **Nyugdíjbiztosítási Alap** I-IX. havi bevételeinek döntő része, 94,4%-a a **szociális hozzájárulási adóból és járulékokból** származik. A szociális hozzájárulási adó és járulékok előző évhez viszonyított elemzésekor figyelembe kell venni, hogy 27%-ról 22%-ra csökkent az adó mértéke, valamint hogy 2017-ben 71,61%-ra csökkent a Nyugdíjbiztosítási Alapot megillető megosztási aránya. A megosztási arány a 2016. első félévi mértékhez képest 7,82 százalékponttal, a második félévi mértékhez képest 2,69 százalékponttal lett alacsonyabb 2017-ben. (Az első és a második félévi értékek eltéréseinek oka, hogy az összehasonlítás alapját képező 2016. évben július 1-jétől a Nyugdíjbiztosítási Alap részesedése 79,43%-ról 74,3%-ra csökkent.) A nyugdíjbiztosítási járulék 10%-os mértéke a 2017. évben sem változott, a gazdasági növekedés által lehetővé vált bruttó keresetnövekedés tervezettnél magasabb szintje következtében az I-IX. havi teljesítési adatok az előző év azonos időszakához képest 102,4 milliárd forinttal több bevételt mutatnak. A Nyugdíjbiztosítási Alap I-IX. havi szociális hozzájárulási adóból és járulékokból származó bevétele a gazdasági növekedés és az adócsökkentés együttes hatására 81,1 milliárd forinttal maradt el az előző év azonos időszakának bevételétől.

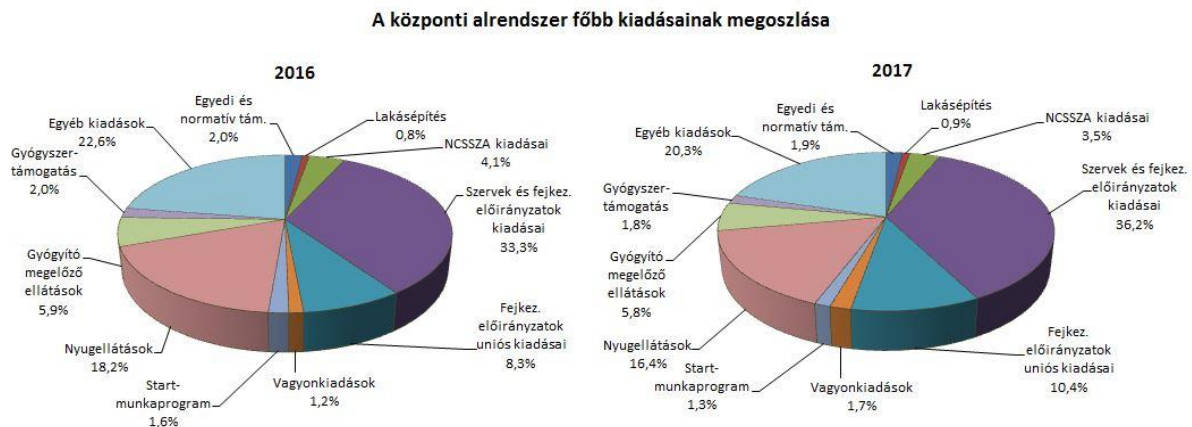
Az **Egészségbiztosítási Alap** esetében a **szociális hozzájárulási adóból és járulékokból** (munkáltatói és biztosított egészségügyi járulék) származó I-IX. havi bevétel az alap összes bevételének 61,2%-át tette ki. A 2017. évi folyamatokat befolyásolja a szociális hozzájárulási adó mértékének 5 százalékponttal történő csökkentése. Az év első kilenc hónapjában befolyt 963,0 milliárd forintból 376,4 milliárd forint a szociális hozzájárulási adóból (39,1%), 586,6 milliárd forint a biztosított egészségügyi járulékból (60,9%) származott. A biztosított egészségügyi járulék az előző év azonos időszakához viszonyítva 13,4%-kal bővült.

Az Egészségbiztosítási Alap összes bevételének 8,7%-a az **egészségügyi hozzájárulásból** származó bevétel. 2017. I-IX. hónapban az alapnak ebből 136,7 milliárd forint bevétel keletkezett.

A **Nemzeti Foglalkoztatási Alap** (NFA) – a 2016. évi költségvetési törvényt módosító 2016. évi LXXVI. törvény alapján – a **szociális hozzájárulási adó** 2016. július 1-jét követően megfizetett összegéből részesült először, ezért e bevételből tavaly szeptember végéig mindössze 33,6 milliárd forint, ez évben pedig 144,9 milliárd forint folyt be. Az NFA-t a szociális hozzájárulási adó 2017-ben megfizetett összegének 7,89%-a illeti meg, míg 2016-ban ez a rész 5,17% volt. Az év első kilenc hónapjában az **egészségbiztosítási és munkaerőpiaci járulék** NFA-t megillető hányada 130,3 milliárd forintot tett ki, amely 15,3 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakának összegét.

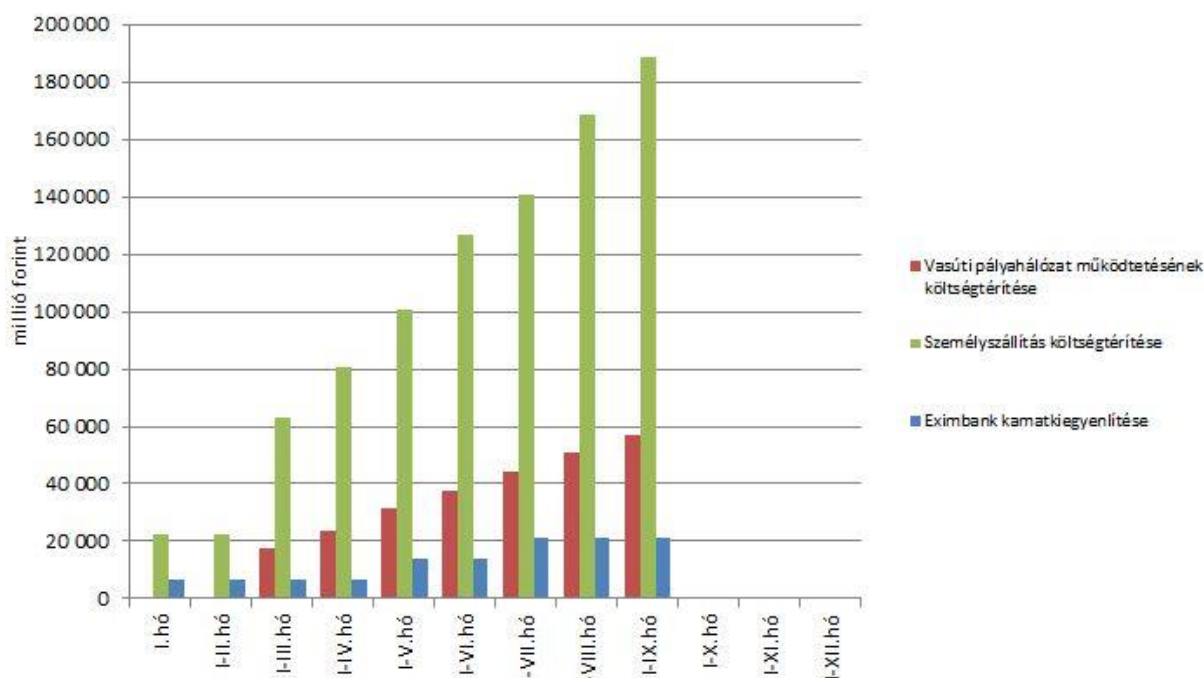
2. A FŐBB KIADÁSOK

A központi alrendszer 2017. szeptember végi 14 243,3 milliárd forint összegű kiadásai 1708,8 milliárd forinttal, 13,6%-kal teljesültek magasabb összegben, mint az elmúlt év azonos időszakában, mely elsősorban a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok uniós kiadásainak, valamint a költségvetési szervek és a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok hazai kiadásainak előző évhez viszonyított növekedésével függ össze. Emellett jelentős mértékben meghaladták a 2016. első kilenchiavi kiadásokat a lakásépítési támogatásokra, a gyógyító-megelőző ellátásokra és a nyugellátásra fordított összegek is.

Az **egyedi és normatív támogatásokra** fordított kiadások az év első kilenc hónapjában 266,4 milliárd forintot tettek ki, amely összeg 5,8%-kal haladta meg az előző év azonos időszakában történt teljesítés értékét. Az eltérés döntően a közösségi közlekedés személyszállítási költségtérítései magasabb összegű kifizetéseire vezethető vissza. A kiadások meghatározó tételeit a közösségi közlekedés, valamint a vasúti pályahálózatok működtetése finanszírozását illetően közszolgáltatási szerződésekben, az Eximbank Zrt. részére nyújtott kamatkiegyenlítés esetében pedig jogszabályban meghatározott ütemezés alapján fizeti az állam. A főbb tételek alakulását a következő diagram szemlélteti:

Egyedi és normatív támogatások a 2017. évben

A **lakásépítési támogatásokra** fordított kiadások a 2017. év első kilenc hónapjában 122,2 milliárd forintot tettek ki, ami 19,6%-kal magasabb a 2016. év azonos időszakához viszonyítva. Az eltérés hátterében a lakástakarék-pénztári megtakarításokat és a Családi Otthonteremtési Kedvezményt igénybe vevők létszámának növekedése áll. Ezen felül az árfolyam és a referenciahozamok, valamint a további konstrukciókat igénybe vevők létszámának alakulása is befolyásolta a kifizetéseket.

A **Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Alap** a családi támogatásokat, a korhatár alatti ellátásokat, a jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatásokat, valamint a különféle jogcímen adott térítéseket tartalmazza.

A főbb támogatásokat a következő táblázat részletezi:

A Nemzeti Család-és Szociálpolitikai Alap kiadásainak alakulása (milliárd forint)

Megnevezés	2016. I-IX. hó	2017. I-IX. hó	Eltérés	
			Mrd Ft	%
Családi támogatások	311,1	311,6	0,5	100,2
<i>Ebből:</i>				
<i> családi pótlék</i>	240,3	241,7	1,4	100,6
<i> gyermekgondozást segítő ellátás</i>	47,7	47,2	-0,5	99,0
<i> életkezdési támogatás</i>	4,6	5,1	0,5	110,9
Korhatár alatti ellátások	88,9	70,6	-18,3	79,4
<i>Ebből:</i>				
<i> korhatár előtti ellátás és táncművészeti életjáradék</i>	29,7	13,9	-15,8	46,8
<i> szolgálati járandóság</i>	59,2	56,7	-2,5	95,8
Jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatások	98,1	95,3	-2,8	97,1
<i>Ebből:</i>				
<i> járási szociális feladatok ellátása</i>	51,1	47,8	-3,3	93,5
<i> fogyatékosági támogatás és vakok személyi járadéka</i>	25,8	25,9	0,1	100,4
<i> politikai rehabilitációs és más nyugdíj-kiegészítések</i>	10,1	11,1	1,0	109,9
Különbféle jogcímen adott térítések	17,3	17,8	0,5	102,9
<i>Ebből:</i>				
<i> közgyógyellátás</i>	11,9	12,4	0,5	104,2
Összesen	515,4	495,3	-20,1	96,1

A **családi támogatásokra** idén az év első kilenc hónapjában összesen 311,6 milliárd forintot fordítottak. Az iskolakezdés megkönnyítése érdekében – hasonlóan az előző évhez – a szeptemberben esedékes családi támogatások, többek között a családi pótlék, már augusztusban kifizetésre kerültek az érintett családok részére, ezért a szeptember havi kifizetés mindössze 0,5 milliárd forintot tett ki. A vizsgált időszakban a családi támogatásokon belül jelentősen kiemelkedett a családi pótlékre kifizetett 241,7 milliárd forintos összeg. Életkezdési támogatásra szeptember végéig 5,1 milliárd forintot fordítottak, meghaladva az előző év azonos időszakában kifizetett összeget. Ennek oka, hogy az éves kamat és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek számára az ún. második utalási összeghez kapcsolódó kifizetések meghaladták az előző évi kifizetéseket. A **korhatár alatti ellátások** esetében a csökkenés döntő részben a korhatár előtti ellátásoknál következett be, tekintettel arra, hogy az érintettek időközben betöltötték a rájuk vonatkozó nyugdíjkorhatárt, így teljes jogú öregségi nyugdíjra lettek jogosultak. A **jövedelempótló és jövedelemkiegészítő szociális támogatások** közül a legnagyobb összeget a járási szociális feladatok ellátására fordították, amely az ápolási díj, az időskorúak járadéka, a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, valamint az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás forrását tartalmazza. A politikai rehabilitációs és más nyugdíj-kiegészítésekre fordított összeg (11,1 milliárd forint) 9,9%-kal haladta meg az előző évi kifizetést, tekintettel a XX. századi diktatúrák áldozatainak járó, politikai rehabilitációs célú nyugdíj-kiegészítésekkel kapcsolatos kormányrendeletek módosításáról szóló 28/2017. (II. 13.) Kormányrendeletben előírt 60%-os emelésre.

Megemlíthető, hogy a fogyatékosági támogatásnál és a megváltozott munkaképességűek keresetkiegészítésénél – a családtámogatásokhoz hasonlóan – a szeptemberi ellátás már augusztusban kifizetésre került. A **különféle jogcímen adott térítések**re az év első kilenc hónapjában kifizetett összeg az előző évi teljesítést kismértékben haladta meg. A térítéseken belül a legtöbbet, 12,4 milliárd forintot a közgyógyellátásra fizették ki.

A **helyi önkormányzatok** 2017. évi feladataihoz a hatályos, módosított költségvetési törvény 654,2 milliárd forint állami támogatást biztosít, amely a 2016. évi 674,3 milliárd forint törvényi módosított előirányzatnál 20,1 milliárd forinttal alacsonyabb. Az eltérés alapvető oka, hogy 2017. január 1-jétől a 3000 lakos feletti településeken működő köznevelési intézmények működtetési feladata átkerült az állami intézményfenntartóhoz, mintegy 27,3 milliárd forint értékben csökkentve ezáltal a IX. fejezet egyes támogatási előirányzatait. Ezenkívül több – jellemzően fejlesztési célú – támogatás kifutott, illetve szűnt meg, további 5,9 milliárd forinttal csökkentve a IX. fejezet támogatásait. A 2017. évi költségvetés módosításával ugyanakkor összesen 13,1 milliárd forint többlettámogatáshoz jutott az alrendszer, működési és fejlesztési célra egyaránt.

A jelentősebb tételek alakulását a következő táblázat mutatja:

A helyi önkormányzatok támogatásának alakulása (milliárd forint)

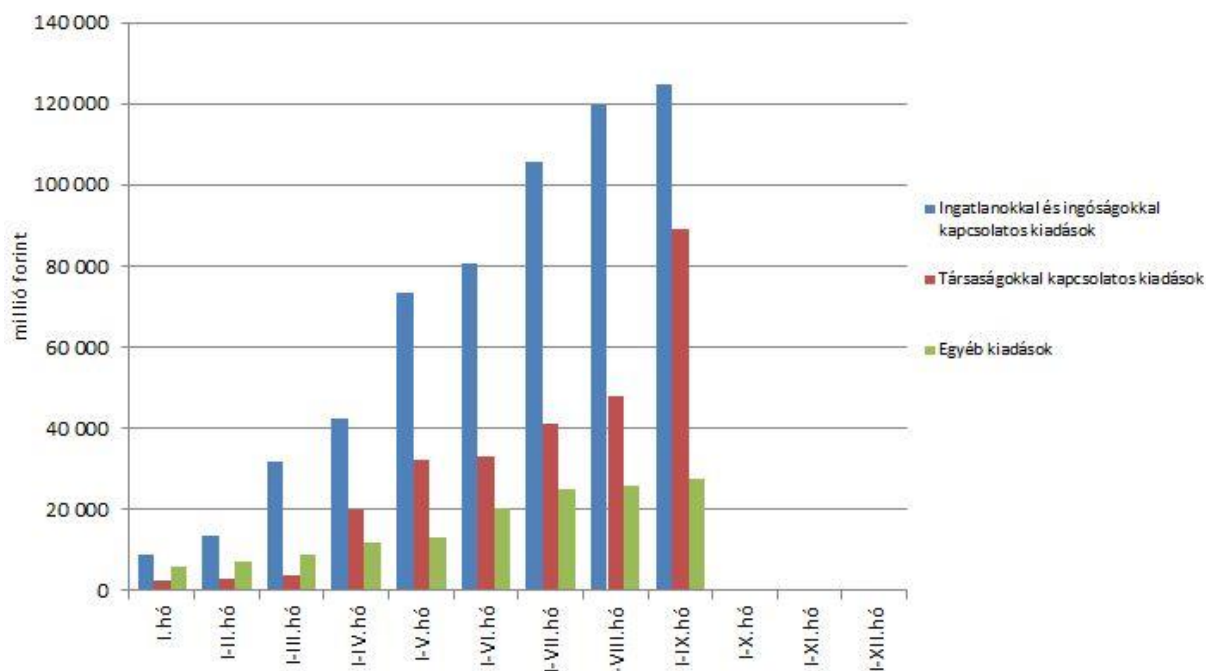
Megnevezés	2016. I-IX. hó	2017. I-IX. hó	Eltérés	
			Mrd Ft	%
A helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása	419,7	422,7	3,0	100,7
<i>A helyi önkormányzatok működésének általános támogatása</i>	116,1	115,5	-0,6	99,5
<i>A települési önkormányzatok egyes köznevelési feladatainak támogatása</i>	129,7	131,3	1,6	101,2
<i>A települési önkormányzatok egyes szociális, gyermekjóléti és gyermekékeztetési feladatainak támogatása</i>	149,5	151,5	2,0	101,3
<i>A települési önkormányzatok kulturális feladatainak támogatása</i>	24,4	24,4	0	100,0
Helyi önkormányzatok kiegészítő támogatása	36,7	34,1	-2,6	92,9
Költségvetési szerveknél foglalkoztatottak kompenzációja	5,8	3,6	-2,2	62,1
Év közben létrejött új jogcímek kiadásai	21,3	47,2	25,9	221,6
Összesen	483,5	507,6	24,1	105,0

A „Hozzájárulás az EU költségvetéséhez” mérleg soron a 2017. év első kilenc hónapjában teljesített összeg 191,7 milliárd forintot tett ki, ami a törvényi módosított

előirányzat 67,0%-os teljesítését jelenti. A hozzájárulás 24,9 milliárd forinttal maradt el a 2016. év első kilenc hónapjában teljesített összegtől.

Az **állami vagyonnal kapcsolatos kiadások** szeptember végi összege 241,3 milliárd forint volt, amelyek meghatározó tételeit az ingatlanprojektek kiadásai (beleértve az iparipark-fejlesztésre szánt forrásbiztosítást is) és az ahhoz kapcsolódó áfafizetések, illetve az állami tulajdonú társaságoknak biztosított forrásjuttatások jelentették. A vagyonszármazékok főbb tételeit a következő grafikon mutatja:

Állami vagyonnal kapcsolatos kiadások a 2017. évben

Az elkülönített állami pénzalapok kiadásai közül jelentősebb összeget tett ki a **Nemzeti Foglalkoztatási Alapból finanszírozott Start-munkaprogram** kiadása, mely a tárgyidőszakban 185,5 milliárd forintot tett ki. Ez az előző év azonos időszakában teljesített összegtől 19,6 milliárd forinttal maradt el. A kormányhivatalok részére kevesebb keretösszeg áll rendelkezésére mind a decentralizált keret (önkormányzati közfoglalkoztatás), mind a központi keret (országos közfoglalkoztatási programok, járási startmunka-mintaprogramok) tekintetében. Az előirányzathoz ugyanis tavasszal 30,0 milliárd forintos, júniusban további 10,0 milliárd forintos átcsoportosítás történt az egyes munkaerőpiaci intézkedésekről szóló kormányhatározat alapján a közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő belépés segítése érdekében.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjain belül nagyságrendileg kiemelkedő tétel volt a **Nyugdíjbiztosítási Alapnál a nyugellátásokra** fordított 2340,7 milliárd forint, ami az éves törvényi módosított előirányzat 74,3%-a. Az alacsonyabb időarányos kiadás oka a 2017. év első félévétől ismét érvényesülő korhatáremelés, amelynek következtében a korbetöltött öregségi nyugellátásban részesülők létszáma 30 000 főt meghaladó mértékben csökkent az első félév végére. Az I-IX. havi kifizetések

tartalmazzák a 2016. december 31-ig megállapított ellátásokra vonatkozó január havi 1,6%-os nyugdíjemelés összegét. Az előző év azonos időszakához képest nyugellátásokra 58,3 milliárd forinttal (2,6%-kal) költött többet a költségvetés. A nyugellátási kiadásokon belül a korbetöltött öregségi nyugdíjakra 46,1 milliárd forinttal, a nők 40 éves szolgálati jogviszonyával igényelhető ellátásra 13,4 milliárd forinttal több, míg a hozzátartozói ellátásokra az előző év azonos időszakában teljesítetténél 0,7 milliárd forinttal kevesebb pénz került kifizetésre.

Az **Egészségbiztosítási Alap** összes kiadásának 28,3%-át a **pénzbeli ellátásokra** fordított összeg adta. Az ellátások részletes bemutatását a következő táblázat tartalmazza:

Az Egészségbiztosítási Alap pénzbeli ellátásokra fordított kiadásainak alakulása (milliárd forint)

Megnevezés	2016. I-IX. hó	2017. I-IX. hó	Eltérés	
			Mrd Ft	%
Pénzbeli ellátások	437,0	454,2	17,2	103,9
<i>Ebből:</i>				
<i>Rokkantsági, rehabilitációs ellátások</i>	233,2	221,6	-11,6	95,0
<i>Gyermekgondozási díj</i>	95,7	112,4	16,7	117,5
<i>Táppénz</i>	64,6	72,5	7,9	112,2

Az ebbe a körbe tartozó rokkantsági és rehabilitációs ellátásokra fordított kiadás már tartalmazza a januárban végrehajtott 1,6%-os ellátásemelés hatását is.

Az Egészségbiztosítási Alapon belül a legnagyobb kiadási előirányzatot képező **gyógyító-megelőző ellátásokra** kifizetett összeg 821,2 milliárd forint volt az év első kilenc hónapjában, ez 87,1 milliárd forinttal több, mint a bázisidőszak összege. Az eltérés oka egyrészt az, hogy a 2016. évi adat még nem tartalmazza a tavaly ősszel megkezdett béremelés hatását, másrészt idén januárban – a vonatkozó jogszabály alapján – az intézmények kéthavi bértámogatásban részesültek.

Gyógyszertámogatásra 251,1 milliárd forintot költött az egészségbiztosítás, ez 1,2 milliárd forinttal alacsonyabb a 2016. szeptember végi összegnél. (A 2017. évi előirányzat nem tartalmazza a „Speciális beszerzésű gyógyszerkiadás” összegét, ez a „Gyógyító-megelőző ellátás” kiadásai között jelenik meg.)

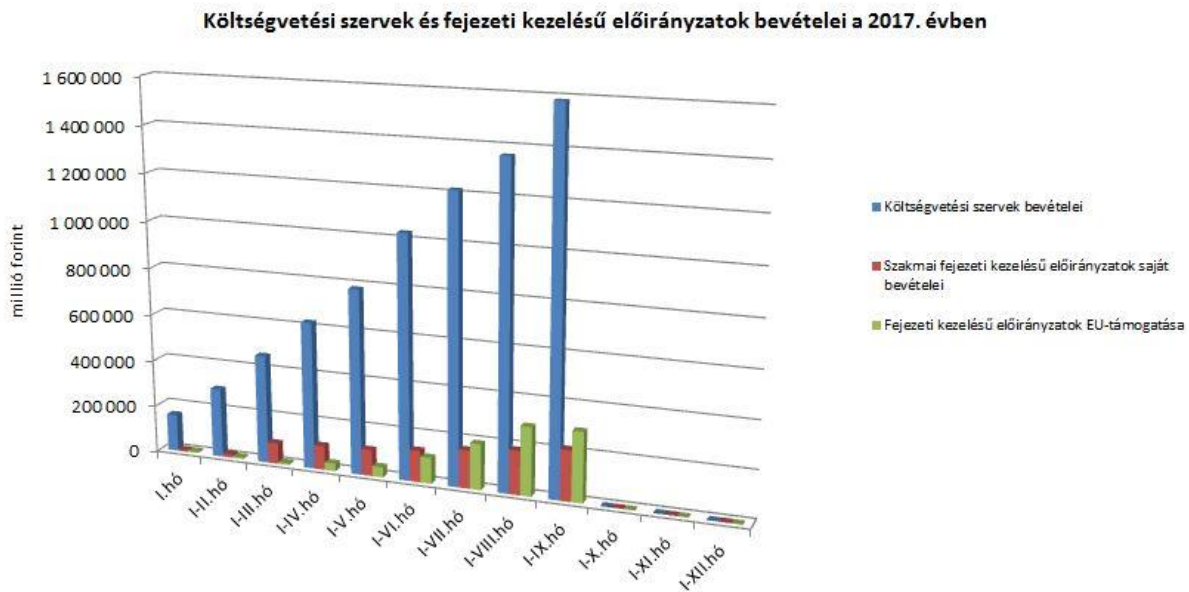
3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSI SZERVEK ÉS FEJEZETI KEZELÉSŰ ELŐIRÁNYZATOK ALAKULÁSA

2017 első kilenc hónapjában a **központi költségvetési szervek bevételei** összesen 1584,7 milliárd forintot tettek ki, mely 16,2%-kal magasabb a 2016. első kilenchesi bevételeknél. Az intézmények bevételei közül a következő jelentősebb tételek emelhetők ki: 568,8 milliárd forint az Országos Egészségbiztosítási Pénztár által az intézményeknek utalt támogatás, 225,0 milliárd forint a 2014-2020 közötti kohéziós politikai operatív programok előirányzat-felhasználási számlájáról közvetlenül érkezett bevétel, több intézmény részére, különböző projektek támogatási előlegeként, 110,0 milliárd forint jóváírás a Belügyminisztérium és a Honvédelmi Minisztérium intézményeinél a „Terrorellenes intézkedések megvalósításához kapcsolódó kiadások” törvénysorról, 97,1 milliárd forint jóváírás a Belügyminisztérium és a Honvédelmi Minisztérium intézményeinél a „Tömeges bevándorlás kezeléséhez kapcsolódó kiadások” törvénysorról, valamint 22,8 milliárd forint jóváírás a megyei rendőrfőkapitányságoknál likvid pénzeszközök biztosítása céljából. A két év azonos időszakának bevételei közötti eltérést többek között a Belügyminisztérium fejezet „Tömeges bevándorlás kezeléséhez kapcsolódó kiadások”, valamint a „Terrorellenes intézkedések megvalósításához kapcsolódó kiadások” törvénysorokról érkezett bevételek magyarázzák.

A **szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok** esetében a **hazai forrásból származó bevételek összege** 2017 első kilenc hónapjában 216,0 milliárd forint volt, ez 15,8%-kal haladta meg az előző évi január-szeptember havi bevételeket. E bevételek közül a következő jelentősebb tételek emelhetők ki: 68,6 milliárd forint jóváírás „A 2007-2013. évek közötti operatív programok visszaforgó pénzeszközeinek felhasználása és kezelése” törvénysoron a visszaforgó pénzeszközök kötelezettségvállalással nem terhelt részének visszautalásából adódóan, valamint 63,1 milliárd forint az uniós fejlesztések operatív programjai előirányzat-felhasználási keretszámlájára a lebonyolítási számlákról visszautalt összeg.

Az **uniós előirányzatokon** szeptember végéig 297,5 milliárd forint bevétel keletkezett, ami az éves előirányzat 19,3%-a. Az időarányostól eltérő teljesülés oka, hogy a 2016. év végén, valamint az idei év első félévében teljesített kiadásokhoz tartozó bevételek beérkezése nagyrészt az év utolsó hónapjaiban várható.

A 2017. évi szeptember végi, együttesen több mint 2098 milliárd forint összegű bevételek megoszlását a következő grafikon szemlélteti:

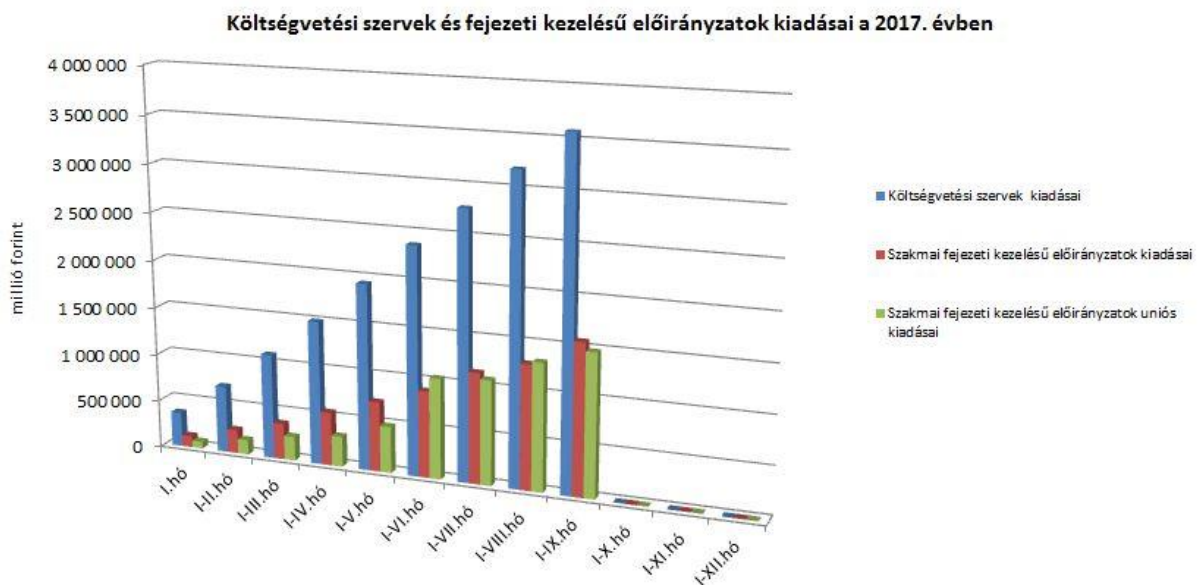
A **költségvetési szervek kiadásai** 2017 első kilenc hónapjában 3577,8 milliárd forintot tettek ki, amely 16,5%-kal haladta meg az előző év azonos időszakában teljesült kiadásokat. Az intézmények teljesítéséből 2135,5 milliárd forintot tett ki a személyi juttatásokra és szociális hozzájárulási adóra, a munkaadókat terhelő járulékokra kifizetett összeg, amely 201,0 milliárd forinttal magasabb az előző évi e célú kiadásnál. Ezenkívül az alábbi nagyobb összegű kifizetések történtek: 36,3 milliárd forint folyósítása a Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatalának költségvetéséből a Honvédelmi Minisztérium Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zrt. részére különféle szolgáltatások kifizetésére, 30,9 milliárd forint a Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatal Anyagellátó Raktárbázisnál elsősorban üzemanyag- és tárgyieszköz-beszerzésre, helikopterjavítási költségekre és informatikai fejlesztések kifizetésére, 28,7 milliárd forint folyósítása a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságánál a rendkívüli migrációs nyomás kezelésével kapcsolatban felmerült költségek fedezetére, 24,8 milliárd forint átutalása az Országos Rendőr-főkapitányságtól a megyei rendőr-főkapitányságok részére likvid pénzeszköz biztosítása céljából, valamint 19,4 milliárd forint a külképviseletek január-október havi devizaellátmányára a külképviseletek igazgatásánál.

A **szakmai fejezeti kezelésű előirányzatokon belül a hazai forrásból finanszírozott kifizetések** 2017. első kilenchi teljesítése 1573,2 milliárd forintot tett ki, amely 42,2%-kal haladta meg az előző év azonos időszakának kiadásait. Ezen időszak teljesítéséből az alábbi tételek emelhetők ki: 262,9 milliárd forint kifizetése a normatív finanszírozásra (köznevelési célú humánszolgáltatás és működési támogatás, nem állami felsőoktatási intézmények támogatása, hit- és erkölcsoktatás, tankönyvtámogatás, köznevelési szerződések, szociális célú humánszolgáltatások támogatása), 119,2 milliárd forint folyósítása a „Terrorellenes intézkedések megvalósításához kapcsolódó kiadások” törvénysorról, 103,7 milliárd forint kifizetés a

„Tömeges bevándorlás kezeléséhez kapcsolódó kiadások” törvényi sorról, 82,2 milliárd forint az autópálya rendelkezésre állási díj, 75,0 milliárd forint kifizetése a „Közúthálózat fenntartás és működtetés” és „Útdíj rendszerek működtetése” törvényi sorokról, 50,3 milliárd forint kifizetés a „Modern Városok Program” törvényi sor terhére, 49,7 milliárd forint kifizetése a „Nemzeti agrártámogatások” törvényi sorról, 45,8 milliárd forint folyósítása a „2017. évi FINA Világbajnokság lebonyolításának támogatása” törvényi sorról, valamint 37,5 milliárd forint kifizetése a Beruházás ösztönzési céllelőirányzat terhére. A két év azonos időszakának kiadásai közötti eltérést többek között a „Tömeges bevándorlás kezeléséhez kapcsolódó kiadások”, a „Terrorellenes intézkedések megvalósításához kapcsolódó kiadások”, a „Modern Városok Program”, valamint a „2017. évi FINA Világbajnokság lebonyolításának támogatása” törvénytörvényi sorokról kifizetett összegek magyarázzák.

Az **uniós programok** előirányzatain 2017. szeptember végéig összesen 1484,3 milliárd forint kifizetés történt, amely az éves előirányzat 66,3%-os teljesítését jelenti. Az év során a kiadások közel egészét már az új, 2014-2020-as programozási időszak programjai adják. A legtöbb kiadást az év során eddig az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (376,9 milliárd forint), a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (331,4 milliárd forint), valamint a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (214,6 milliárd forint) teljesítette.

A 2017. évi szeptember végi, együttesen több mint 6635 milliárd forint összegű kiadások megoszlását a következő grafikon szemlélteti:

4. KAMATEGYENLEG

A bevételek és kiadások egyenlegeként adódó, 685,0 milliárd forint összegű **nettó kamatkiadás** 14,9 milliárd forinttal lett magasabb az előző év azonos időszakához képest, mely a kamatfizetések éven belüli eltérő lefutásával magyarázható.

A kamategyenleg összetétele (milliárd forintban)

	I-IX. hó	
	2016	2017
1. Bevétel	93,3	84,5
1.1. Forint	94,2	85,7
<i>1.1.1. Államkötvények kamata</i>	87,5	85,5
<i>1.1.2. Kincstárjegyek kamata</i>	0,1	0,1
<i>1.1.3. Repóügyletek kamata</i>	1,8	0,1
<i>1.1.4. KESZ forintbetét kamata</i>	4,8	0,0
1.2. Deviza	-0,9	-1,2
<i>1.2.1. Devizaműveletek kamatelszámolásai</i>	-0,9	-1,2
2. Kiadás	763,4	769,5
2.1 Forint	525,8	560,4
<i>2.1.1. Forinthitelek kamata</i>	17,0	20,8
<i>2.1.2. Államkötvények kamata</i>	448,3	476,4
<i>2.1.3. Kincstárjegyek kamata</i>	60,1	63,2
<i>2.1.4. Repóügyletek kamata</i>	0,4	0,0
<i>2.1.5. Egyéb függő tételek</i>	0,0	0,0
2.2. Deviza	237,6	209,1
<i>2.2.1. Devizahitelek kamata</i>	29,1	16,5
<i>2.2.2. Devizakötvények kamata</i>	208,5	192,6
3. Kamategyenleg	670,1	685,0

II. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS KÖZPONTI ALRENDSZERÉNEK FINANSZÍROZÁSA

1. Állományi adatok

A központi költségvetés adóssága szeptember végéig 946,2 milliárd forinttal növekedett négy, egymást részben ellensúlyozó tényező következtében:

- **Az első tényező** a kedvező piaci helyzetben megvalósított nettó forintkibocsátás – nagyrészt a lakosságnak közvetlenül értékesített állampapírokból – 1620,4 milliárd forint összegben, ami a költségvetés éves hiányát és részben a lejáró devizaadósságot finanszírozza.
- **A második növelő hatású tényező** a forint árfolyamának az elmúlt év végéhez képest bekövetkezett kismértékű gyengülése, amely az adósság devizában fennálló részének forintban számított nyilvántartási értékét 3,6 milliárd forinttal növelte.
- **A harmadik – előbbiekkal ellentétes, csökkentő hatású – tényező** a nettó devizatorlesztés, 334,4 milliárd forint értékben.
- **A negyedik, szintén csökkentő hatású tényező** a deviza-keresztárfolyamok változása, ami az állam partnerkockázatát csökkentő mark-to-market betétállományokat csökkentette 343,4 milliárd forint összegben.

Az előzetes adatok szerint szeptember végén a **központi költségvetés forint- és devizaadóssága** az alábbiak szerint alakult:

A központi költségvetés adósságának alakulása 2017-ben, milliárd forint

	2016 december 31.		kibocsátás (növekedés)	törlesztés (csökkenés)	egyéb változás	nettó változás	2017 szeptember		változás százalékpont
	előzetes állomány	megoszlás (%)					előzetes állomány	megoszlás (%)	
1. Forint	18 430,9	72,48	8 012,0	6 391,6	0,0	1 620,4	20 051,3	76,02	3,54
1.1. Hitel	865,0	3,40	12,0	0,0	0,0	12,0	877,1	3,33	-0,08
1.1.1. Külföldi	865,0	3,40	12,0	0,0	0,0	12,0	877,1	3,33	-0,08
1.1.2. Belföldi	0,0	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,00
1.2. Állampapír	17 565,8	69,08	8 000,0	6 391,6	0,0	1 608,4	19 174,2	72,70	3,62
1.2.1. Piaci értékesítésű	17 526,7	68,92	8 000,0	6 391,6	0,0	1 608,4	19 135,1	72,55	3,63
1.2.1.1. Kötvény	11 562,4	45,47	2 008,3	1 695,3	0,0	312,9	11 875,3	45,02	-0,44
1.2.1.2. Diszkontkincstárjegy	896,4	3,52	1 353,4	1 503,7	0,0	-150,3	746,1	2,83	-0,70
1.2.1.3. Lakossági állampapír	5 067,9	19,93	4 638,3	3 192,6	0,0	1 445,8	6 513,7	24,70	4,77
1.2.2. Nem piaci értékesítésű	39,2	0,15	0,0	0,0	0,0	0,0	39,2	0,15	-0,01
2. Deviza	6 256,5	24,60	354,6	689,1	3,6	-330,9	5 925,6	22,47	-2,14
2.1. Hitel	1 101,6	4,33	107,8	184,2	-0,5	-76,9	1 024,7	3,88	-0,45
2.1.1. Külföldi	1 097,6	4,32	107,8	180,2	-0,5	-72,9	1 024,7	3,88	-0,43
2.1.2. Belföldi	4,0	0,02	0,0	4,0	0,0	-4,0	0,0	0,00	-0,02
2.2. Állampapír	5 154,9	20,27	246,8	504,9	4,1	-254,0	4 901,0	18,58	-1,69
2.2.1. Külföldi	4 618,9	18,16	38,8	464,3	2,2	-423,3	4 195,7	15,91	-2,26
2.2.2. Belföldi	536,0	2,11	208,0	40,6	1,9	169,3	705,3	2,67	0,57
Összesen	24 687,4	97,08	8 366,6	7 080,7	3,6	1 289,5	25 976,9	98,49	1,41
Egyéb kötelezettség	742,7	2,92	776,6	1 116,4	-3,5	-343,4	399,3	1,51	-1,41
MINDÖSSZESEN	25 430,0	100,00	9 143,2	8 197,1	0,1	946,2	26 376,2	100,00	0,00

Megjegyzés: a táblában szereplő tizedes eltérések kerekítésből adódnak.

A központi költségvetés devizaadóssága szeptember végéig 330,9 milliárd forinttal 5925,6 milliárd forintra csökkent az elmúlt év végéhez képest. A devizaadósság részaránya a 2016. év végi 24,6%-os szintről 22,5%-os szintre csökkent a teljes adósságon belül.

A költségvetés forintadóssága szeptember végéig 1620,4 milliárd forinttal nőtt, és 20 051,3 milliárd forintot ért el, a forintrészarány elérte a teljes államadósság 76,0%-át. 2016 decemberében ez az arány 72,5% volt.

Szeptember végén a lakossági állampapírok állománya 6513,7 milliárd forintot tett ki, ami 1445,8 milliárd forint növekedést jelent 2016. december vége óta. Ez döntően három tényezőre vezethető vissza. A lakossági ügyfelek által vásárolható, egy évnél hosszabb futamidejű *Prémium Magyar Állampapír* és a *Bónusz Magyar Állampapír* együttes állománya 2017. szeptember végén 740,1 milliárd forintos ez évi növekedés hatására 2261,3 milliárd forintot tett ki. 2017. április elejétől jegyezhető az új, kétéves futamidejű, fix kamatozású állampapír, amelynek állománya 317,4 milliárd forint volt szeptember hó végén. Ezzel tovább bővült a lakossági ügyfelek körében egyre népszerűbb, hosszabb futamidejű állampapírok palettája. A Féléves és az Éves Magyar Állampapírok állománya 3441,4 milliárd forint volt szeptember végén, ami 375,8 milliárd forinttal haladta meg az év végi állományt.

A külföldi befektetők állampapír állománya szeptemberben 42,8 milliárd forinttal növekedett az előző hónaphoz képest. A külföldi állomány 99,4%-a, 3507,0 milliárd forint államkötvény és 0,6%-a, 22,1 milliárd forint diszkontkincstárjegy. A külföldi állomány átlagos hátralévő futamideje szeptember végén 5,6 év volt, amely azonos az előző hónap végén mért értékkel.

A deviza-államadósság kockázatainak csökkentése érdekében az ÁKK Zrt. swapműveleteket köt, amiből az adósságállomány részét képezik az ezen ügyletek után az ÁKK Zrt.-nél elhelyezésre kerülő fedezeti összegek (az ún. mark-to-market betétek) az egyéb kötelezettségek soron. Az elmúlt években az egyéb devizák (főként az USD) jelentősen felértékelődtek az euróhoz képest, az emiatt keletkező többletadósságot viszont a swapkötéssel sikerült kizárni. A vizsgált időszakban az egyéb kötelezettségek állománya 343,4 milliárd forinttal csökkent, és szeptember végén 399,3 milliárd forintot tett ki, ami a teljes államadósság 1,5%-át teszi ki.

2. Kamatok, hozamok alakulása

A diszkontkincstárjegyek szeptemberi aukcióin a havi átlagos fedezettség az előző havi 2,0-ről 3,3-ra növekedett. *A kötvényaukciókon* a fedezettség az előző havi 2,9-ről 4,5-re növekedett.

A 3 hónapos diszkontkincstárjegy utolsó szeptemberi aukcióján az átlaghozam az egy hónappal korábbi aukcióhoz képest 7 bázisponttal csökkent, és -0,07%-ot tett ki. *A 12 hónapos kincstárjegy* utolsó szeptemberi aukcióján a kialakult átlaghozam -0,02% lett, amely 9 bázisponttal alacsonyabb az augusztusi értéknél.

A 3 éves kötvényaukción a hozam 20 bázisponttal 0,49%-ra csökkent az utolsó augusztusi aukción kialakult átlaghozamhoz viszonyítva. *Az 5 éves kötvény* utolsó szeptemberi aukcióján az átlaghozam 1,20%-ot ért el, ami 41 bázisponttal alacsonyabb az utolsó augusztusi aukcióhoz képest. *A 10 éves kötvény* 2,56%-os átlaghozama 40 bázisponttal maradt el az utolsó augusztusi aukción kialakult átlaghozamtól.